

Jasiuk, Jerzy

Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 5/3-4, 554-555

1960

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

trudny zazwyczaj do rozwiązania problem. Opracowano i poddano analizie organizacji terenowych plan pracy wznawiającego swą działalność Działu Dróg Publicznych Muzeum Techniki.

Wyłania się już wstępnie plan monografii, której oddanie do druku przewidziane jest na 1962 r. Autorstwo poszczególnych rozdziałów powierzono wybitnym specjalistom: i tak historię polskiej techniki drogowej opracowuje prof. St. Lenczewski a historię techniki mostowej — prof. Z. Wasiutyński, obaj z Politechniki Warszawskiej.

Akcji SITK śmiało można rokować powodzenie. Gwarantuje je dobrze przemyślany sposób realizacji zamierzeń i współpraca z Ministerstwem Komunikacji. Za kilka lat nauka uzyska cenne opracowanie mało znanego tematu, a nie mniej istotne osiągnięcie stanowić będzie rozbudzone zainteresowanie historią drogownictwa w szerokich kręgach członków Stowarzyszenia i pracowników drogowych.

Byłoby niezwykle cenne, gdyby inicjatywa SITK spotkała się z naśladownictwem innych stowarzyszeń technicznych.

S. R. i S. F.

WYSTAWA POLIGRAFII CZECHOSŁOWACKIEJ

8 lutego 1960 r. została otwarta w Muzeum Techniki w Warszawie Wystawa Poligrafii Czechosłowackiej zorganizowana specjalnie dla Polski przez Narodowe Muzeum Techniczne w Pradze.

Celem wystawy jest zobrazowanie obecnego stanu poligrafii czechosłowackiej i wykazanie historycznych tradycji czeskich w tej dziedzinie. Ekspozycja wystawy przypomina m. in. o wynalazcy litografii A. Senefelderze, wynalazcy wkłęsłodruku K. V. Kliču oraz wynalazcy światłodruku J. Husniku.

Według zamierzeń organizatorów wystawa ma być pokazana w większych miastach Polski. Pierwszy etap stanowi Bydgoszcz, gdzie ekspozycję udostępnił 12 kwietnia 1960 r.

J. J.

MUZEUM STAROŻYTNEGO HUTNICTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Dla udostępnienia i spopularyzowania rezultatów badań starożytnego hutnictwa, które są prowadzone w rejonie Gór Świętokrzyskich od 1955 r.¹, Muzeum Techniki zorganizowało placówkę muzealną w Słupi Nowej (powiat kielecki).

¹ Badania te prowadzi pod kierunkiem doc. dr M. Radwana Zakład Historii Nauki i Techniki PAN oraz Muzeum Archeologicznego w Krakowie. Por. np. sprawozdanie z tych prac w nrze 1/1957 „Kwartalnika“ oraz sprawozdania z konferencji Zespołu Historii Polskiej Techniki Hutniczej i Odlewniczej Zakładu Historii Nauki i Techniki w numerach 3/1958, 2/1959 i w numerze niniejszym.

Placówka ta otrzymała nazwę Muzeum Starożytnego Hutnicwa Świętokrzyskiego. Mieści się ona w nowozbudowanym pawilonie, usytuowanym na skraju osiedla Słupia Nowa, przy drodze wiodącej na Św. Krzyż. Na lokalizację muzeum wpłynęło odkrycie w tym miejscu piecowiska, które po wstępnym przebadaniu zabezpieczono i obudowano, tak że znalazło się ono wewnątrz pawilonu, stanowiąc oryginalny a zarazem autentyczny eksponat. Piecowisko składa się z 45 typowych dla świętokrzyskiego hutnictwa dymarek.

Pozostała ekspozycja ujęta w formie plansz ilustruje najważniejsze problemy związane z hutnictwem świętokrzyskim, m. in. wyjaśnia budowę dymarek i przebieg procesu wytopu, wydobywanie rudy, zwęglanie drewna. Szczególnie podkreślony jest zorganizowany i masowy charakter hutnictwa świętokrzyskiego oraz jego rozległe kontakty handlowe.

Najciekawszymi z drobnych eksponatów są narzędzia wykonane z żelaza świętokrzyskiego oraz monety rzymskie i fragmenty ceramiki znalezione w pobliżu stanowisk hutniczych.

Poza salą wystawową muzeum posiada pomieszczenie typu gospodarczego przewidziane jako pracownia i baza dla przybywających w okolicy ekip badawczych. W razie potrzeby pomieszczenie to można będzie również włączyć w układ ekspozycji.

Otwarcie Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego odbyło się 29 maja 1960 r.

Scenariusz ekspozycji muzeum opracował mgr K. Bielenin, projekt budynku oraz jego wewnętrznego urządzenia wykonał inż. arch. K. Brejtkopf.

Jerzy Jasiuk

NIEZNANE WYKŁADY GEOGRAFII WINCENTEGO POŁA.

W Bibliotece Ossolińskich we Wrocławiu przechowywany jest rękopis (nr 9855/I) zatytułowany *Wincentego Pola wykłady miane w 1854 r.*

Ten nieznanый dotychczas z treści rękopis, zawierający wykłady geografii Wincentego Pola, liczy 48 dwustronnie zapisanych kartek oprawionych w zeszyt, w tym kilkanaście rysunków. Strona zewnętrzna rękopisu dowodzi, iż pochodzi on z Biblioteki Poturzyckiej we Lwowie. Powstał on w okresie najbardziej twórczej pracy Pola w dziedzinie geografii, kiedy to — w wyniku wieloletnich badań w Karpatach — dobiegały końca jego przygotowania do druku wielkiego dzieła: *Geografia i etnografia Polski*. Spłonęło ono niestety w krwawych wypadkach lutowych 1846 r.

W tym czasie, przebywając w Mariampolu, brał Pol żywy udział w życiu towarzyskim i kulturalnym, jakie rozwijało się w pałacu Skrzyńskich w Zagórze. Tam też prowadził wykłady z historii literatury i z geografii. Prowadził je również w 1846 r. we Lwowie. Ponieważ wykłady te wiążą się bezpośrednio z okresem jego badań terenowych, trzeba je uważać — wobec zniszczenia wykonanej przez niego geograficznej syntezy — za ważny dokument pionierskich wysiłków nad zbadaniem ziemi ojczystej, tym bardziej, że treścią ich są oryginalnie ujęte i oparte na autopsji zagadnienia fizjograficzne.